

VIORICA BĂLAN - COORDONATOR

**VIORICA BĂLAN
FLORIN STĂNICĂ
LENUȚA CHIRA
ADRIAN ASĂNICĂ
MARIA OPREA**

**ELENA TOPOR
DOREL HOZA
IOAN DORU MARIN
MIHAELA CORNEANU**

**VALERICA TUDOR
ADRIAN CHIRA
ELENA NISTOR
CONSTANTINA CHIRECEANU
SORIN ȘTEFAN**

CAISUL ȘI CAISELE

EDITURA CERES

VIORICA BĂLAN – COORDONATOR

**VIORICA BĂLAN
FLORIN STĂNICĂ
LENUȚA CHIRA
ADRIAN ASĂNICĂ
MARIA OPREA**

**ELENA TOPOR
DOREL HOZA
IOAN DORU MARIN
MIHAELA CORNEANU**

**VALERICA TUDOR
ADRIAN CHIRA
ELENA NISTOR
CONSTANTINA CHIRECEANU
SORIN ȘTEFAN**

CAISUL ȘI CAISELE

EDITURA CERES
București, 2008

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Caisul și caisele / coord.: Viorica Bălan. - București : Ceres, 2008.

Bibliogr.

ISBN 978-973-40-0797-4

1. Bălan, Viorica (coord.)

634.21

COLABORATORI:

Nicolae Bălan

Ioan Oroian

U.S.A.M.V. Cluj-Napoca

Viorel Florian

U.S.A.M.V. Cluj-Napoca

Laura Paulette

U.S.A.M.V. Cluj-Napoca

Ioan Oltean

U.S.A.M.V. Cluj-Napoca

Eugen Dumitrescu

U.S.A.M.V. București

Ioan Gavriluță

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale

Redactori: Claudia Popa, Aurora Dumitru

Tehnoredactare: Carmen Biriș

Coperta: Carmen Biriș

ISBN: 978-973-40-0797-4

CUPRINS

Capitolul 1

Autor: Viorica Bălan

Importanța economică a caisului și locul caiselor între fructele verii.....7

Capitolul 2

Autori: Viorica Bălan, Elena Topor

Lungul drum al caisului până în zilele noastre.....20

Capitolul 3

Autor: Viorica Bălan

Particularitățile și aspectul culturii caisului în principalele țări cultivatoare din Europa.....27

Capitolul 4

Autor: Viorica Bălan

Originea și diversitatea speciilor din genul *Armeniaca*.....36

Capitolul 5

Autori: Viorica Bălan, Elena Topor, Valerica Tudor

Organele caisului – morfologie, structură și fiziologie.....67

Capitolul 6

Autor: Viorica Bălan

Particularitățile parcurgerii ciclului ontogenetic și anual al caisului 126

Capitolul 7

Autor: Viorica Bălan

Cerințele ecologice ale caisului.....136

Capitolul 8

Autori: Viorica Bălan, Valerica Tudor

Genetica caisului în România 146

Capitolul 9

Autori: Mihaela Corneanu, Viorica Bălan

Biotehnologia la cais 198

Capitolul 10	
<i>Autori: Viorica Bălan, Elena Topor, Valerica Tudor</i>	
Soiul, verigă importantă în realizarea producției de caise	227
Capitolul 11	
<i>Autor: Florin Stănică</i>	
Principalii portaltoi ai caisului.....	301
Capitolul 12	
<i>Autor: Florin Stănică</i>	
Principalele forme de coroană și tehnica formării lor	310
Capitolul 13	
<i>Autor: Florin Stănică</i>	
Tăierile la cais.....	347
Capitolul 14	
<i>Autori: Viorica Bălan, Maria Oprea, Adrian Asănică</i>	
Bolile caisului.....	354
Capitolul 15	
<i>Autori: Viorica Bălan, Constantina Chireceanu</i>	
Entomofauna dăunătoare și utilă la cais	407
Capitolul 16	
<i>Autori: Viorica Bălan, Sorin Ștefan, Ioan Doru Marin</i>	
Controlul buruienilor în plantația de cais	455
Capitolul 17	
<i>Autori: Viorica Bălan, Ioan Gavriluță</i>	
Calitatea solului și nutriția caisului.....	505
Capitolul 18	
<i>Autori: Viorica Bălan, Maria Oprea, Adrian Asănică</i>	
Pieirea prematură a caisului.....	540
Capitolul 19	
<i>Autori: Lenuța Chira, Adrian Chira</i>	
Recoltarea și valorificarea caiselor	560
Capitolul 20	
<i>Autori: Lenuța Chira, Adrian Chira</i>	
Realizarea unei producții de calitate la cais	579
Capitolul 21	
<i>Autor: Elena Nistor</i>	
„Timpul, floare de cais.... ” – Reprezentări ale caisului în arte	630
Capitolul 22	
<i>Autor: Valerica Tudor</i>	
Rețete culinare cu caise.....	658
Postfață	685

CONTENT

Chapter 1

Author: Viorica Bălan

Economic importance of apricot-tree and the place of apricots among summer fruit.....7

Chapter 2

Authors: Viorica Bălan, Elena Topor

The long journey of apricot to the present day.....20

Chapter 3

Author: Viorica Bălan

Particularities and issues of apricot cultivation in the main European growing countries 27

Chapter 4

Author: Viorica Bălan

Origin and diversity of species belonging to the *Armeniaca* genus.....36

Chapter 5

Authors: Viorica Bălan, Elena Topor, Valerica Tudor

Apricot organs – morphology, structure and physiology 67

Chapter 6

Author: Viorica Bălan

Particularities of apricot ontogenetic and annual cycle 126

Chapter 7

Author: Viorica Bălan

Apricot ecological requirements of apricot-tree 136

Chapter 8

Authors: Viorica Bălan, Valerica Tudor

Apricot genetics in Romania.....146

Chapter 9

Authors: Mihaela Corneanu, Viorica Bălan

Apricot biotechnology 198

Chapter 10	
<i>Authors: Viorica Bălan, Elena Topor, Valerica Tudor</i>	
Cultivar, important link in apricot production	227
Chapter 11	
<i>Author: Florin Stănică</i>	
Main apricot stocks	301
Chapter 12	
<i>Author: Florin Stănică</i>	
Main crown shapes and forming techniques	310
Chapter 13	
<i>Author: Florin Stănică</i>	
Apricot pruning	347
Chapter 14	
<i>Authors: Viorica Bălan, Maria Oprea, Adrian Asănică</i>	
Apricot diseases	354
Chapter 15	
<i>Authors: Viorica Bălan, Constantina Chireceanu</i>	
Apricot useful fauna and pests	407
Chapter 16	
<i>Authors: Viorica Bălan, Sorin Ștefan, Ioan Doru Marin</i>	
Weed control in apricot plantation	455
Chapter 17	
<i>Authors: Viorica Bălan, Ioan Gavriluță</i>	
Soil quality and apricot nutrition	505
Chapter 18	
<i>Authors: Viorica Bălan, Maria Oprea, Adrian Asănică</i>	
Early loss in apricot	540
Chapter 19	
<i>Authors: Lenuța Chira, Adrian Chira</i>	
Apricot harvesting and valorization	560
Chapter 20	
<i>Authors: Lenuța Chira, Adrian Chira</i>	
Achieving top-quality apricot production	579
Chapter 21	
<i>Author: Elena Nistor</i>	
“Time, one apricot blossom...” – Images of apricot in arts	630
Chapter 22	
<i>Author: Valerica Tudor</i>	
Apricots cooking	658

POSTFAȚĂ

Lucrarea „Caisul și caisele”, elaborată de un colectiv de autori dedicați investigațiilor în domeniul cunoașterii speciei cais, sub coordonarea d-nei conf. univ. dr. Viorica Bălan se constituie într-un documentat elogiu adus acestei culturi și fructelor sale miraculoase. Urmare a experienței căpătate în activitatea științifică și didactică, desfășurată în livezi, laboratoare și săli de curs de către cei care și-au propus împreună să asambleze munca depusă pentru înobilarea speciei din genul *Armeniaca*, am ocazia să răsplătesc prin cuvintele de față cercetători adevărați. Cartea rezultată din strădania acestora cuprinde aspecte largi și teme complexe care aduc pentru cititori cunoștințe noi, din care unele sunt contribuții originale, care pot sta la baza unor acțiuni practice de înființare a unor livezi de cais, atât ca hobby, dar și ca ferme de producție, economice.

Capitolele lucrării, în număr de 22, trec în revistă într-o structurare logică toate problemele cu care se confruntă un specialist dornic să comunice semenilor tot ce știe și a acumulat în timp despre specia cais și despre fructele acesteia.

În acest sens, se aduc date relevante privitoare la condițiile de cultură favorabile, sortimentele cele mai bune, tehnologia necesară pentru reușita livezilor, întreținerea corectă a pomilor și evitarea riscurilor provocate de înghețurile de primăvară, despre recoltarea și valorificarea fructelor. Fiecare capitol al lucrării aduce elemente de noutate sau confirmă cercetări anterioare referitoare la cais, fiind subliniate aspectele esențiale care contribuie la îmbunătățirea verigilor tehnologice și modernizarea culturii. Se consideră că producțiile de caise realizate, chiar în țările avansate nu au atins potențialul speciei, încât se descriu pe larg factorii implicați, de ordin genetic, climatic, tehnologic, economic. Pentru

fiecare dintre aceștia se prezintă importanța înscrierii în parametri optimați, care s-au obținut în cercetările recente, atât la noi în țară, cât și în străinătate. Astfel, un loc important este acordat geneticii caisului, ca aspect important legat de înțelegerea particularităților biologice ale speciei (chiar a soiurilor) și cerințele de adaptare în diferite zone climatice, știindu-se că interacțiunea între genotip și mediu contribuie în mod determinant la evidențierea potențialului productiv și calitativ.

Descrierea sortimentelor noi de cais și îndeosebi a creațiilor originale românești realizate la stațiunile de cercetare Băneasa, Constanța și Oradea, sunt o contribuție importantă ținând cont de însușirile specifice ale pomilor și fructelor pe care le promovează, fiind în concordanță cu nevoile pieței europene de fructe.

Sunt amintite și ilustrate reprezentativ cele 40 soiuri de cais din sortiment, din care se disting: Rareș, Carmela, Viorica, Roșii de Băneasa, Mamaia, Sulmona, Litoral, Tudor, Comandor, Euxin, Favorit, Traian, Dacia, Monica ș.a.

De asemenea, trebuie amintit capitolul referitor la pieirea prematură a pomilor, bine definit și atent conturat, în care sunt analizate și sintetizate cauzele apoplexiei, favorizată de factorii ecologici și biologici. Convinși de necesitatea combaterii rapide și de preîntâmpinarea fenomenului, autorii arată măsurile prin care se poate controla acesta, lucru de interes practic pentru orice cultivator.

Așadar, ne aflăm în fața unei lucrări complete și complexe despre cais și caise, destinată nu numai specialiștilor, ci și celor îndrăgostiți de pomicultură în general, fapt care ne face să aducem mulțumiri autorilor și să le urăm noi succese în cercetare și pe drumul îmbogățirii continue a cunoștințelor despre cais.

Dr. ing. Braniște Nicolae
Membru corespondent al
Academiei de Științe Agricole și Silvicultură
„Gheorghe Ionescu-Șișești“